

TEZAUŢ LITURGIC
30 NOIEMBRIE

VIATA
SF. APOSTOL
ANDREI



ROMAN, 1993



30 NOIEMBRIE

VIATA

SF.APOSTOL ANDREI

Datori suntem noi creștinii a aduce slavă, cinste și închinăciune către toți sfinții, de vreme ce ei, bine viețuind și toate poruncile lui Dumnezeu păzindu-le, s-au făcut prieteni de aproape ai Lui. Căci, învrednicindu-se de împărăția cerurilor și fiind aproape de Dânsul, acum se roagă de-a pururea pentru mântuirea și ocrotirea noastră.

Dar mai ales Sfinților Apostoli, toată omenirea cea de sub soare le este datoră, în toată vremea și în toate zilele, ca și în tot ceasul, a le mulțumi, a-i slăvi, a-i lăuda și a săvârși pomenirea lor cu bucurie, cu osârdie și cu evlavie; iar zilele lor de pomenire se cuvine a le prăznui cu tot poporul, cu psalmi, cu cântări de laude și de mulțumire și a le cinsti duhovnicește. Pentru că ei, de toată lumea lepădându-se și de Hristos Dumnezeuul nostru lipindu-se, slujindu-I Lui cu toată osârdia și cu tot sufletul, s-au făcut următori ai sfintei și dumnezeieștii vieți, cum și petrecerii lui Hristos pe pământ și, fiind văzători ai minunilor celor de El făcute, au urmat și patimilor, răstignirii, morții, învierii și înălțării Lui la cer.

Apoi și cu putere de sus s-au îmbrăcat și cu limbi de foc s-au îmbogățit, făcându-se din pescari, apostoli și din vânători de pești, vânători de oameni, după cum însuși Domnul le-a făgăduit, zicând: Veniți după Mine și vă voi face pe voi vânători de oameni. Apoi ca niște cai, după cum zicea proorocul Avacum, prin toată lumea pe care o vede soarele au alergat și pe neamuri le-a întors din rătăcire și de la închinarea de idoli la cunoștința adevăratului Dumnezeu le-a adus, prin fiecare țară, cetate, sat și loc, răbdând bătai, chinuri, vărsări de sânge și moarte în fiecare zi.

Despre aceasta ascultă pe Pavel, zicând: „Întru osteneli multe, întru bătai cu covârșire, în temniță cu prisosință, în primejdii de moarte de multe ori; de la iudei de cinci ori câte patruzeci de lovituri fără una am luat. De trei ori cu toiege am fost bătut, o dată cu pietre am fost împroșcat, de trei ori s-a spart corabia cu mine, o noapte și o zi am fost întru adânc; în călătorii de multe ori, în primejdii în râuri, în primejdii de la tâlhari, în primejdii de la cei de un neam, în primejdii de la neamuri, în primejdii prin cetăți, în primejdii prin pustietăți, în primejdii pe mare, în primejdii între frații cei mincinoși. Întru osteneală și în trudă, în privegheri de multe ori, în foame și în sete; în postiri de multe ori, în frig și fără haine”.

Și acestea pentru ce? Pentru ca să întoarcă pe oameni de la înșelăciune la adevăr și de la întunericul închinăciunii la idoli, la lumina cunoștinței de Dumnezeu. Astfel, au fost și ei ca și dascălul lor, Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, Care Și-a vărsat sângele Său pe Cruce pentru mântuirea noastră.

Deci, pentru aceasta suntem datori a le mulțumi Sfinților Apostoli, a-i cinsti și a-i lăuda neîncetat, după putere, căci după vrednicie numai lui Dumnezeu Îi este cu putință să-i cinstească. Și încă îi va cinsti mai ales când va ședea la judecată pe scaunul slavei Sale. Atunci și ei vor ședea împreună cu Hristos pe douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

Unul dintre aceștia, și decât toți mai întâi chemat, este Sfântul, slăvitul și prealăudatul Apostol Andrei, a cărui viață și petrecere voim a o istorisi după putere și după vrednicie, lăsîndu-o spre folos celor puternici și desăvârșiți întru cuvinte și fapte bune.

Slăvitul Apostul Andrei, cel întâi chemat, s-a născut în cetatea ce se numește Betsaida, care este lângă Marea Galileii, în hotarul Zabulonului, din care seminție i se trăgea și neamul. Cetatea era mică și neînsemnată mai înainte, iar după

răsărirea acestuia, a fratelui său, verhovnicul Petru, și a lui Filip, s-a făcut renumită și slăvită. Și se numea evreiește Betsaida, ce se tâlcuiește „casa vânătorilor”. După cuviință se numea așa, căci astfel era patria Sfinților Apostoli Petru, Andrei și Filip, care au vânat pește până au aflat adevărul, Care este Hristos.

Deci dintr-o patrie neslăvită ca aceasta au răsărit apostolii amândoi, având un tată sărac, anume Iona, care, fiind sărac, a învățat pe fiii săi meșteșugul său. Căci Iona era pescar și prindea pești în Marea Galileii și prin alte iezere ce se aflau prin Galileea. Apoi Apostolul Petru a învățat meșteșugul tatălui său și după aceasta și-a luat de femeie pe fiica lui Aristobul, fratele Apostolului Varnava. Iar dumnezeiescul Andrei, lepădând toată tulburarea lumească, și-a ales să petreacă întrufeciorie, nevoind să se însoare.

Auzind că Ioan, Înaintemergătorul Domnului, umblă prin locurile de pe lângă Iordan și propovăduiește credința și pocăința, Andrei s-a dus la dânsul și i s-a făcut ucenic, că dorea a se sui cu mintea sa la înțelegeri mai înalte. De aceea n-a voit, precum ceilalți, să petreacă în tulburările și grijile lumii. Căci auzind cuvintele proorocești și având sufletul său curățit de păcate, a cunoscut îndată că învățătura Botezătorului este din

porunca lui Dumnezeu și că este pricinuitoare de mântuire. Pentru aceasta i-a și urmat cu toată inima și cu totul și-a afierosit mintea sa învățaturii lui Ioan.

Deci, dumnezeiescul Înaintemergător, vrând să înalțe gândul ucenicilor lui întru mai multe cugetări și să nu creadă că el este Hristos, ci rob slujitor, Înaintemergător și propovăduitor al lui Hristos, a luat cu sine pe doi din ucenicii săi, pe Apostolul Andrei și pe un altul, care zic unii că ar fi cuvântătorul de Dumnezeu Ioan, și a mers cu dânșii acolo unde se afla atunci Hristos. Și văzându-l pe El, a zis: Iată mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii.

Auzind acești doi ucenici mărturia lui Ioan pentru Hristos, au lăsat pe Ioan și au urmat pe Hristos. Iar Iisus Hristos, întorcându-se și văzându-i pe dânșii urmându-l, a zis către dânșii: Ce căutați? Iar ei au răspuns către Dânsul: Ravi - care se tălmăcește învățătorule -, unde petreci? Iar Iisus le-a zis lor: Veniți și vedeți. Deci au venit și au văzut unde petrecea și au rămas în acea zi acolo, căci era ceasul al zecelea. Însă vedeți bună voire a Sfântului Apostol Andrei? Căci după ce a aflat el comoara, n-a voit să o aibă numai el singur, ci a chemat și pe fratele său, Petru, spre câștigarea acesteia.

După această a aflat pe fratele său Petru, care se numea atunci Simon, și a zis către dânsul: Am aflat pe Mesia, Care se tălmăcește Hristos. N-a zis: „Am aflat un mesia, ci pe Mesia”. Ce va să zică aceasta? A arătat Sfântul Andrei că a cunoscut pe Cel pe Care L-au propovăduit proorocii. „Acela este Iisus”. Pentru aceasta n-a zis că „am aflat un mesia”, adică pe un oarecare Hristos, căci „mesii” și „hristoși” se numeau și împărații iudeilor, pentru că se ungeau cu mir, care era amestecat cu mesa (untdelemn). Dar i-a zis: Am aflat pe Mesia, adică pe Hristosul acela, pe care mai înainte l-au vestit proorocii.

Andrei, după ce a zis acest cuvânt către Apostolul Petru, fratele său, l-a luat cu sine și l-a dus la Hristos. Iar Hristos, văzând pe Petru, a zis către dânsul: Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chifa, care se tălmăcește Petru. Acestea așa s-au săvârșit atunci, și în acest chip au vorbit cu Hristos amândoi acești frați, apoi s-au dus iarăși la Sfântul Ioan Botezătorul. Iar în zilele acelea Irod împăratul a prins pe Ioan Botezătorul și l-a închis în temniță pentru că îl muștrase, că a luat cu fărădelege de soție pe Irodiada, femeia fratelui său, Filip. Acolo unde era el închis ca un prooroc și mai mult decât prooroc, a cunoscut că va fi omorât de Irod, iar ucenicii lui vor rămâne iarăși întru întunericul Legii Vechi.

Deci, pentru ca să nu se întâmple că ucenicii lui să rămână fără să cunoască desăvârșit că Hristos este Dumnezeu, Sfântul Ioan Botezătorul a ales pe doi din ucenicii săi, care erau mai înalți cu înțelepciunea. Adică pe slăvitul și cinstitul Andrei și pe altul pe care l-am pomenit mai înainte și i-a trimis la Hristos să-L întrebe: Tu ești Acela pentru Care au scris proorocii că are să vie, sau pe altul vom aștepta?

Dar Iisus Hristos, Care cunoștea cele ascunse ale oamenilor, nici nu a ascuns cu totul cele pentru Sine, nici nu le-a descoperit dumnezeirea Sa, ci a voit să le arate adevărul prin lucruri, iar nu prin cuvinte, că singuri ei din lucruri să învețe și să înțeleagă că El, Care face minunile acestea, este Acela care va să vie, spre mântuirea oamenilor.

Deci le-a răspuns lor Hristos: Mergeți și spuneți lui Ioan că orbii văd, surzii aud, morții înviază, șchiopii umblă, săracilor bine li se vestește. Cum? Adică aud cuvinte bune: Fericiți cei săraci cu Duhul, că a lor este Împărăția cerurilor și fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine. Dar care este înțelegerea cuvântului? Oare nici Ioan nu știa că El era Hristos, pe Care proorocii mai înainte L-au proorocit și L-au propovăduit? Oare pentru aceasta a trimis pe ucenicii săi să întrebe pe Hristos cine este? Cum era cu putință să nu fi cunoscut el pe

Hristos cine este, când însuși Ioan Înaintemergătorul, fiind încă în pântecul maicii sale, Elisabeta, L-a cunoscut? Dar nici Hristos, cu răspunsul Lui, nu voia să adeverească pe Ioan despre Sine că este Hristos, căci îl cunoștea Hristos, cu mult mai mult decât el Îl cunoștea pe Hristos.

Ci, pentru aceasta le-a răspuns lor așa și a făcut minuni înaintea lor, ca să cunoască amândoi ucenicii, adică Andrei și Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, că mare este deosebirea dintre Hristos și Ioan. Căci Ioan nu a făcut nicidecum minuni, iar Hristos a făcut nenumărate. Avea și dreptate că atunci aceia socoteau pe Ioan Botezătorul mai mare, căci era din neam arhieresc și născut din tată prooroc, din Zaharia și însuși el era prooroc și că din maică stearpă, prin făgăduință, era născut. Iar Hristos se arăta ca un sărac și fiu de săraci și nici ucenici nu avea până atunci.

Fiind Ioan închis în temniță, Hristos a plecat din Ierusalim și S-a dus la lacul Ghenizaretului. Acolo a aflat pe Andrei și pe Petru în corabie, cârbindu-și mrejele. Deci, Hristos nici nu le-a imputat ceva, nici nu le-a grăit vreun cuvânt aspru, fiindcă L-au lăsat și pe El și pe dascălul lor, Ioan, închis în temniță - căci Dumnezeu fiind, cunoștea că sărăcia i-a silit pe dânsii să lucreze -, ci le-a zis: Veniți

după Mine și Eu vă voi face pe voi pescari de oameni. Iar ei, lăsându-și mrejele, au urmat lui Hristos. Și, cum zice evanghelistul Matei, îndată au urmat lui Iisus; adică nu au așteptat, nici nu au întârziat, nici nu au zis: „Să cârpim mrejele noastre și apoi vom veni după Tine”. N-au zis așa. Ci îndată, lăsându-și mrejele, corabia, casa, neamul, prietenii, rudele și cunoscuții, au urmat lui Hristos. Și încă aveau proaspătă mărturia Botezătorului, care le spusese despre Hristos și țineau minte și minunile pe care le-au văzut, făcându-se de El.

Deci Apostolul Andrei lăsând toate, cu tot sufletul a urmat lui Hristos, mai înaintea celorlalți apostoli, fiind chemat la învățătura lui Hristos, pentru care s-a și numit „întâi chemat”. Căci Andrei a înțeles mai înainte din cărțile cele proorocești că, cu adevărat, El este Cel Care va să vie. Mai ales, după ce a văzut boli nevindecate tămăduindu-se, pe orbi văzând, pe șchiopi umblând, dracii izgonindu-se, pe morți sculându-se din groapă, mai cu înlesnire decât din somn, numai cu porunca și cuvântul lui Hristos; asemenea și celelalte minuni ale lui Hristos, pe care este de prisos a le povesti cu de-amănuntul.

După ce-a văzut apostolul acestea, cu mult mai mult s-a încredințat și s-a întărit în cugetarea cea

bună pe care o avea pentru Hristos. Căci ca un înțelept și priceput, Apostolul Andrei socotea că, deși proorocii cei de demult au făcut câteva minuni, nu le-au făcut cu stăpânire ca Hristos, ci cu rugăciune și cerere către Dumnezeu. Iar Hristos cu cuvintele Ție îți zic și cu alte cuvinte ca acestea stăpânitoare, făcea minunile Sale.

Văzând apostolul că Hristos Își punea mâna Sa pe ochiul orbului și vedea, poruncea dracilor și ca niște fum piereau, furtunile mărilor le domolea; apoi umblă pe mare ca pe uscat și alte minuni preaslăvite făcea, a cunoscut și a crezut negreșit că Hristos este Dumnezeu adevărat. Acestea socotindu-le slăvitul Apostol Andrei, era ucenic nedespărțit al lui Hristos. Avea încă și osârdie multă și râvna înfocată, încât dorea să și moară pentru numele Lui.

După ce Hristos a lăsat cetățile și s-a dus în pustie, nici acolo nu l-au lăsat mulțimea oamenilor și ucenicii Lui, ci L-au urmat ca să-I asculte învățătura. Și fiind pustiu locul și neavând hrană să mănânce atâția oameni, s-a dus dumnezeiescul Andrei și i-a zis lui Hristos - că aveau doar cinci pâini de orz la dânșii, și puțini pești -, cum să ajungă acestea la atâta mulțime? Atunci Hristos a binecuvântat cele cinci pâini și le-a mâncat tot poporul acela, ca la cinci mii, afară de femei și de

copii, și s-au săturat și au prisosit încă douăsprezece coșuri de fărituri.

Despre minunea aceasta se poate încredința cineva din dumnezeiască și Sfânta Evanghelie a Sfântului Ioan, cuvântătorul de Dumnezeu, în capitolul al șaselea. Și din altă povestire a Sfintei Evanghelii poate să înțeleagă cineva prietenia și îndrăzneala Apostolului Andrei către Hristos, dascălul său. Căci povestește însuși Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu în capitolul 12, că în vremea sărbătorii Paștelui iudeilor au mers la praznic și niște elini, ca să vadă biserica și să-și facă obișnuita rugăciune, fiindcă erau și ei de credința și din neamul evreiesc, dar născuți și crescuți prin alte neamuri, a căror limbă o învățaseră.

Pe aceștia i-a înspăimântat vestea lui Hristos, căci făcuse atunci, de curînd, minunea învierii lui Lazăr și Îl întimpinase pe El poporul cu stâlpari și făcuse mai înainte și multe alte semne. Pentru aceea veniseră ei într-o cugetare de Dumnezeu și, avînd dorință ca să-L vadă, au venit la Filip, rugându-l și zicându-i: Doamne, vrem să vedem pe Hristos. Iar el, neavînd atîta îndrăzneală către Hristos și dîndu-i lui Andrei cîntea ca unui întîi chemat, s-a dus la dînsul și i-a spus pricina. Iar Andrei, luînd cu sine pe Filip, s-a dus la Hristos și I-au spus amîndoi cuvintele elinilor, de unde putem

cunoaște dragostea și îndrăzneala ce o avea el către Hristos.

Deci, lăsând pe celelalte câte le-a lucrat împreună cu Hristos, până a venit la patima Sa cea de bunăvoie, să scurtăm cuvântul nostru.

Iar după ce a pătimit pentru noi Domnul, S-a răstignit, a murit, S-a îngropat și a înviat din mormânt cu puterea dumnezeirii Sale, a adunat iarăși la Sine pe ucenicii și prietenii Săi, S-a arătat lor în muntele Galileii și le-a zis: Mergând, învățați toate neamurile. Și după ce le-a trimis lor Preasfântul Duh și i-a luminat să grăiască în toate limbile neamurilor câte se aflau sub cer, atunci Apostolii, adunându-se, au aruncat sorți între dânșii, ca să se știe ce parte de pământ urma să ia fiecare dintre dânșii, spre propovăduire.

Deci, celorlalți apostoli le-a căzut sorțul spre propovăduire pentru alte părți de pământ. Iar Sfântului Apostol Andrei i-a căzut sorțul să propovăduiască în toată Bitinia - și se numește Bitinia tot locul cât este în mijloc, de la Scutari care este peste canalul Constantinopolului spre răsărit, ce se numea mai înainte Hrisopoli, până la Nicomidia și până la Niceea. Și nu numai în Bitinia, ci și în partea Mării Negre, spre partea răsăritului, cu toate locurile și amândouă părțile cele de pe

lângă Marea Neagră, până la Camupolin. Pe lângă acestea se număra și Calcedonul și Bizanțul, care este cetatea lui Constantin și toată partea Traciei, de la Constantinopol până la Cavala, care, în Faptele Apostolilor, se numește Neapolis, iar la alții se numește Hristupolis. În sorțul său era și Tesalonicul și Tesalia, până la Farsala și Elada și până la Zitunion și Ahaia, apoi de la Zitunion până la Paleapatra.

Toate cetățile acestea, ce se cuprind în hotarele acestor țări amintite, au căzut în sorțul Apostolului Andrei, ca să meargă să le învețe cunoștința lui Dumnezeu. Și nu numai acestea, ci încă și alte neamuri câte se află între Tracia și Macedonia, până la râul cel mare Istrul, care acum se numește Dunărea, și acestea tot în sorțul Sfântului Apostol Andrei au căzut. Toate neamurile acestea erau țarina pusă înaintea lui, în care voia să semene sămânța cuvântului lui Dumnezeu.

Deci, Sfântul Apostol Andrei cel întâi chemat n-a căutat la mulțimea oamenilor, a locurilor, a țărilor și a cetăților, nici n-a slăbit cu sufletul, nici n-a pregetat la lungimea și mulțimea călătoriilor, nici nu s-a îngreunat cu nevoințele ce-i stăteau înaintea, nici nu s-a temut de barbaria, sălbăticia și cruzimea tiranilor și a închinătorilor de idoli. Ci avea în mintea sa porunca lui Hristos, Care a zis:

Iată Eu vă trimit pe voi, ca pe niște oi în mijlocul lupilor..., să nu vă temeți de cei ceucid trupul, căci sufletul nu-l pot ucide.

Având în sine mare dragoste către Hristos, dascălul său, fiind plin de credință și tare nădăjduind în puterea Lui cea nebiruită, cu sânguință s-a apucat de călătorie, pornind de la Ierusalim, ca să meargă la fiecare din locurile pe care le-am zis. A luat cu sine și pe niște ucenici din cei șaptezeci de apostoli, pe care i-a socotit îndemânatici la propovăduire.

Deci, multe sunt călătoriile și drumurile acestui apostol, dar mai multe cele prin cetăți și prin sate, în care, semănând cuvântul cunoștinței de Dumnezeu, a secerat spicele bunei credințe. Însă cu neputință este a descrie cu amănuntul toate călătoriile, primejdiile și necazurile pe care le pătimea în fiecare cetate și sat. Dar ca să nu lipsim pe ascultători de povestirile folositoare, despre Sfântul Andrei, vom povesti pe cele mai vestite și mai mari, pentru dragostea lor.

Umblând apostolul lui Hristos din loc în loc, a mers într-o cetate care este în partea dreaptă a Mării Negre, când, plutim spre Cafa, care se numește Amisonul și este departe de Sinopi, ca la o sută douăzeci și opt de mile și jumătate. Acolo a

aflat Sfântul Andrei mulți oameni rătăciți și necredincioși. Unii, cuprinși de rătăcirea elinească, iar alții, de cea iudaică. Însă între aceste deosebite rătăcirii și păgânătăți aflându-se amisenenii, aveau și o bunătate, iubirea de străini, adică să primească pe oamenii străini și să ospăteze pe drumeți.

Deci, mergând sfântul la dânșii, a găzduit la casa unui iudeu și socotea cum și în ce chip să atragă atâta mulțime de oameni rătăciți și să-i prindă în năvodul învățaturii și propovăduirii sale. Așa socotind sfântul, s-a sculat într-o dimineață și a mers la sinagogă iudeilor, unde erau adunați ei după obiceiul lor. Acolo l-au întrebat iudeii cine este, de unde este și ce fel este propovăduirea lui.

Sfântul, începând propovăduirea lui despre Hristos, i-a învățat și din cărțile lui Moise, dar i-a învățat și din cele proorocești. Din toate acestea a dovedit că Hristos este același pe Care L-au vestit mai înainte proorocii; Care, pentru mântuirea oamenilor a venit în lume, aducând spre dovedire martori și pe însuși Mergătorul înainte și câte a învățat el. Acestea și altele asemenea, după ce le-a zis către dânșii și după ce a scris adevărata credință în sufletele lor și după ce i-a adus pe dânșii în mrejele sale, în acest chip s-a arătat vânător de oameni, după cuvântul Dascălului său,

pe care l-a zis când i-a chemat la ucenicie: Veniți după Mine și Eu vă voi face pe voi vânători de oameni.

Auzind iudeii cuvântul Apostolului, îndată s-au întors la Domnul și, pocăindu-se, s-au botezat și s-au făcut creștini, în loc de iudei; robi ai lui Hristos, în loc de ai pierzării. După aceasta, pe câți bolnavi aveau îi aduceau înaintea apostolului și fiecare își lua tămăduire de orice boală ar fi fost cuprins. Și s-a făcut apostolul acolo, nu numai doctor al sufletelor, ci s-a arătat tămăduitor al multor feluri de boli. Apoi a zidit biserici și le-a hirotonit preoți din iudeii care crezuseră.

Ducându-se de acolo, a mers în Trapezunda și acolo, asemenea, învățând și botezând pe mulți, încă și preoți hirotonind; după aceasta s-a dus în Lazichia. Iar Trapezunda și Lazichia sunt cetăți și neamuri din partea de răsărit a Mării Negre și câți au umblat în părțile acelea, știu cetățile acestea. Ci și acolo iarăși asemenea făcând apostolul și mulțime nenumărată de iudei și de elini aducând la Hristos, a pus în gând să se ducă la Ierusalim. Pe de o parte, ca să serbeze acolo praznicul Paștelui ce se apropia, iar pe de altă parte, ca să se întâlnească cu fratele său Petru. Și mai ales dorea să vadă și pe Apostolul Pavel, de care auzise că s-a întors de la legea evreiască și a venit la

propovăduirea apostolilor și cum că este și el apostol și dascăl al neamurilor.

Deci s-a dus și și-a împlinit dorința lui cea după Dumnezeu. După aceasta s-a întors împreună cu Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu la cetatea Efesului, care era în soartă (grijă) lui Ioan.

Însă acolo aflându-se apostolul a văzut o descoperire de la Dumnezeu ca să meargă în Bitinia, să învețe pe oamenii cei din soarta lui. Pentru aceasta s-a pornit și s-a dus în cetatea Niceei, care se numea atunci Elicori, și era nezidită împrejur. Mai pe urmă Cezarul Traian a zidit-o pe dânsa și turnuri are întru ea, și pentru ca să biruiască, a numit-o Niceea.

Dar nici iezerul ce este în ziua de astăzi aproape de dânsa, și se numește Ascania, nu era atunci atât de limpede și curățit precum se vede astăzi. Că după cum scriu hronografii, mai pe urmă de cutremure s-a umplut de apă și ca Marea Pontului s-a făcut și s-a limpezit precum este acum.

În această cetate mergând Sfântul Apostol Andrei și văzând mulțime nenumărată de oameni, iudei și elini, a cugetat să facă mai întâi minuni, ca să-i înduplece să se întoarcă de la rătăcirea lor. Pentru că oamenii cei simpli, mai lesne se încredințează când văd minuni, decât numai cu cuvântul. Pentru

aceasta și apostolul de multe ori pe cei muți îi făcea să vorbească, iar alteori tămăduia pe cei bolnavi. Încă și alte minuni de multe feluri făcând, s-a făcut doctor fără de plată celor bolnavi. Încă și balauri, fiare mari și înfricoșătoare, care se încuibaseră în locul acela, numai cu toiagul cel de fier pe care îl purta, al cărui vârf avea cruce înfiptă, îi izgonea și-i omora.

Și capiștile zeilor celor cu nume mincinoase, ale elinilor, ale Afroditei și ale Artemidei, pe toate din temelii le-a sfărâmat. Iar citi din elini nu au crezut în învățătura apostolului, umplându-se de duh rău, săreau și săltau, cărnurile își mâncau și alte nenumărate rele pătimeau, primind vrednică muncă pentru necredința lor. Iar ucenicul lui Hristos, Andrei, care a venit să mântuiască pe cei păcătoși, nu i-a lăsat până în sfârșit să piară așa întru întunericul rătăcirii, ci izbăvindu-i pe dânsii de lucrarea cea diavolească, a tămăduit și sufletele lor și le-a luminat cu lumina credinței în Dumnezeu.

Deci, doi ani după ce a zăbovit acolo în cetatea Niceei și le-a hirotonit preoți din oamenii cei ce crezuse, s-a dus în Nicomidia în care era un mare număr de oameni, dar care erau cu totul întunecați de înșelăciunea elinească. Apostolul lui Hristos și acolo a făcut tot asemenea. Apoi botezând pe mulți

din elini, de acolo s-a dus la Calcedon și de la Calcedon a umblat prin toată Propontida, adică prin tot locul de la scutarul Constantinopolului până la Neocastra. De acolo s-a dus la Pontoiracia, și de aici s-a dus la cetatea Amastrida, care era foarte mare, și se afla în partea de răsărit a Mării Negre.

Dar în cetățile acestea nu umbla Sfântul Apostol Andrei așa precum noi povestim pe scurt. Ci în fiecare cetate unde umblă, multe ispite și multe împotriviri avea, dar, cu ajutorul lui Hristos, pe toate le biruia, fiindcă Hristos era apărătorul lui și pe toate cele potrivnice le făcea lesnicioase. Căci și cu nebunia cea văzută a propovăduirii, biruia pe înțelepții elinilor.

După acestea, ieșind din Amastrida, s-a dus în altă cetate care se numește Sinopi, unde se povestește în niște cuvântări vechi, cum că ar fi venit și Sfântul Apostol Petru să vadă pe fratele său. Chiar și creștinii din Sinopi arată până în ziua de astăzi două scaune de marmură, pe care le au în mare cinste și evlavie, și zic că acolo ședeau dumnezeieștii Apostoli, Petru și Andrei, și învățau poporul.

Încă și o icoană din acea vreme se află acolo la Sinopi, având închipuirea Apostolului Andrei, care

face minuni nenumărate și până în ziua de astăzi întru slava lui Hristos și întru cinstea apostolului, ca să vadă creștinii că nu numai în vremea cât au trăit apostolii au făcut minuni, ci și după moarte pot să facă asemenea minuni cu puterea lui Hristos, dascălul lor.

Dar și altă veste ne povestește că Apostolul Matia, unul din cei doisprezece apostoli, care împreună s-a numărat cu cei unsprezece apostoli, în locul vânzătorului Iuda, și el se întâmplase a veni mai înainte în Sinopi, vrând să meargă la Cafa să propovăduiască; iar sinopienii l-au prins și l-au închis în temniță.

Deci mergând Apostolul Andrei acolo și auzind că Apostolul Matia este închis în temniță, a făcut rugăciune și, cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-au zdrobit legăturile, temnița s-a deschis și a ieșit Apostolul Matia din închisoare, iar împreună cu dânsul și ceilalți legați. Iar sinopienii iudei aveau credință, dar erau cruzi și sălbatici cu sufletele încât numai cu chipul și cu fața se vedeau că nu sunt fiare.

Deci auzind că Apostolul a zdrobit legăturile și a deschis temnița, adunându-se toți, voiau să vadă casa în care găzduia el. Unii, privindu-l cu cruzime și cu nemilostivire, îl târau de picioare, alții îl

trăgeau de mâini și-l tăvăleau prin țarina. Alții, cu dinții ca niște fiare sălbătice îl mușcau, cu lemne îl băteau, cu pietre îl loveau, și fiecare dădea cu orice apuca. Mai pe urmă socotind că a murit din chinuirea cea multă, l-au aruncat afară din cetate la gunoi. Apostolul a pățimit acestea, urmând lui Hristos, dascălul său.

Dar Hristos nu a trecut cu vederea pe apostolul Său, ci în noaptea aceea arătându-i-se lui și dându-i îndrăzneală, l-a sculat sănătos. Și nu numai această, ci și un deget al lui pe care îl mușcase unul din mâncătorii aceia, i l-a făcut sănătos. După aceea, binecuvântându-l pe dânsul, învățându-l și îndemnându-l să nu se lenevească de propovăduirea Lui, s-a înălțat la cer. Iar apostolul dimineața s-a sculat și s-a dus sănătos în Sinopii neavând nici măcar un semn de răni, încât ar fi putut zice că vine de la vreun praznic, bucurându-se.

Această minune după ce au văzut-o sinopenii, minunându-se de răbdarea sfântului, cea mai presus de om, și pe de alta de facerea de minuni a lui Hristos, cum într-o noapte L-a făcut pe el sănătos; căindu-se, s-au întors de la rătăcirea lor și, pocăindu-se, au căzut la picioarele Sfântului Apostol, cerând iertare. După aceea, sfântul, învățându-i pe dânsii cuvântul adevărului și

botezându-i în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, i-a făcut pe dânșii robi ai lui Hristos în loc de robi ai diavolului. Încă și alte nenumărate minuni a făcut sfântul apostol în cetatea aceea, în numele lui Hristos, dintre care ascultați o preaslăvită minune spre încredințarea celorlalte.

O femeie oarecare avea un fiu, unul născut, pe care un om dușman l-a ucis apoi s-a făcut nevăzut și nu s-a aflat, iar mortul zăcea aruncat în drum. De acest lucru înștiințându-se apostolul, s-a dus acolo l-a locul unde era mortul. Și făcându-i-se milă de mama celui ucis, apoi vrând să atragă și pe popor spre mai multă credință, prin rugăciune l-a înviat și l-a dat pe el viu mamei sale. Această minune după ce au văzut-o sinopenii, cu toții, împreună cu femeile și cu copiii, au crezut în Hristos. Atunci apostolul le-a hirotonit acolo preoți, pe cei mai iscusiți din cei ce crezuse, și așa după ce a luminat pe cei mai mulți din sinopeni cu Sfântul Botez și i-a făcut popor sfințit al lui Hristos și vrednic cu adevărat de turma lui, s-a duș a doua oară în cetatea Amisonului și de acolo s-a dus iarăși la Trapezunda.

Deci, botezând și pe ceilalți oameni care mai rămăseseră necredincioși din întâia propovăduire de acolo, s-a dus la cetatea Neocezarea și acolo,

asemenea, cuvântul bunei credințe semănându-l și pe mulți la cunoștința adevăratului Dumnezeu întorcându-i și cu Sfântul Botez luminându-i, s-a dus de la Neocezareea în altă cetate ce se numește Samosata. Iar în această cetate lucuiau în acea vreme oameni cufundați în deșertăciune elinească, iar întru înșelăciunea cea din afară a lumii, erau foarte pricopsiți. Și din pricina înșelăciunii erau neîntorși către credința lui Hristos, fiindcă pentru meșteșugul filosofiei lor, fiecare se ferea să vorbească cu dânsii.

Iar dumnezeiescul Apostol Andrei prin râvna propovăduirii, ca pe o țesătură de păianjen a rupt împletiturile ritorilor și le-a arătat lor că înțelepciunea pe care o aveau este deșartă și n-au cunoștință nici cât un copil mic. Așa, în puține zile, cu cuvintele și cu minunile, pescarul înfruntând învățătura filosofilor și cu lucrările semnelor plecând sufletele acestora, și către bună credință întorcându-i, s-a dus la Ierusalim și s-a întâlnit cu ceilalți apostoli, pentru ca să facă un sobor, cum să se serbeze praznicul Paștelui.

Iar cum că apostolii se adunau în Ierusalim și făceau sobor pentru pricinile ce se întâmplase în vremurile acelea, poate cineva să cunoască din Faptele Apostolilor, pe care le-a scris dumnezeiescul Luca Evanghelistul. Căci scrie el

acolo în Fapte, capitolul 15, și zice: Și apostolii și preoții s-au adunat ca să cerceteze despre acest cuvânt și celelalte. Iar după ce s-a sfârșit praznicul, luând cu sine pe apostolul Matia și pe Tadeu, care se aflau la Ierusalim pentru aceeași pricină, s-au întors la cetatea Edesa, care în ziua de azi se numește Horasan și este spre părțile răsăritului în hotarele Mesopotamiei.

Deci, acolo puține zile petrecând apostolul Andrei, pe Matia și pe Tadeu i-a lăsat să propovăduiască în părțile acelea, iar el s-a întors în părțile Mării Negre cele dinspre răsărit. Întâi s-a dus în țara Alanilor, unde, propovăduind Evanghelia Darului și pe mulți întorcând către credința cea întru Hristos, s-a mutat la Avazgi și, intrând în Sevastopole, cetatea de acolo, îi învăța și propovăduia taina lui Hristos și nenumărate mulțimi de oameni a întors la cunoștința de Dumnezeu.

Însă nici de mântuirea Zachenilor și a Vosporanilor nu s-a lenevit, ci și la aceștia a mers și de vreme ce pe zachenii i-a aflat cu totul nesupuși, urând nesupunerea cu sălbăticia acestora, a voit a se duce de la dânșii, căci erau neprimitori de dumnezeiasca sămânța a cuvântului lui Dumnezeu și nevrednici de sfânta credință, iar bună supunere a vosporanilor laudând-o, s-a dus la dânșii. Vosporanii se numesc toți aceia care locuiesc în

strâmtoarea Cafa, căci Cafa aceasta de care auzim nu este cetate, ci este un loc în chipul și asemănarea Moreii.

La Vosporani a petrecut Sfântul Apostol Andrei multă vreme, căci i-a aflat foarte supuși și lesne primitori de învățătură a apostolului, în care se povestea că s-au aflat și niște icoane de sfinți închipuiți cu ceară și că dovedeau un meșteșug preaiscusit, cu anevoie de urmat și cu multă înțelepciune de mâini făcute, care întrec tot meșteșugul.

Deci, petrecând la Vosporani multă vreme, de acolo Sfântul Andrei s-a dus la Cafa, care se numește Herson, țară strălucită și cu mulți oameni, deși întru credință sănătoasă, nu lesne înfiptă, ci către alte învățături lesne primitoare aflându-se. Acolo intrând cu înțelepciune și propovăduind cuvântul dreptei credințe și făcând minuni, i-a întors la cunoștința de Dumnezeu.

În acest chip vânând apostolul pe kersoneni și, ca pe niște pești cuvântători, aducându-i dar lui Hristos, după pronia lui Dumnezeu s-a mutat de aici și în părțile cele mai dinăuntru ale Rusiei și a ajuns până la râul Niprului; și în Munții Kievului a poposit, unde a rămas într-o noapte. A doua zi, sculându-se din somn, a zis către ucenicii care

erau cu dânsul: „Vedeți acești munți? Credeți-mă că peste aceștia o să strălucească darul lui Dumnezeu și o să se facă cetate mare aici și multe biserici o să se ridice lui Dumnezeu și o să se lumineze cu Sfântul Botez tot pământul Rusiei”.

Și suindu-se pe munții aceia, i-a binecuvântat și a înfipt o cruce, mai înainte vestind încredințarea poporului aceluia de la scaunul său cel apostolesc, care s-a întemeiat în Bizanț și a mers și prin părțile cele mai dinăuntru ale Rusiei, până unde este acum marea cetate a Novgorodului.

De acolo s-a întors pe mare iarăși la cetatea Sinopi. Și învățând iarăși acolo cuvântul Domnului, și mai întorcând și pe ceilalți oameni, câți au rămas nebotezați din propovăduirea cea dintâi și pe cei credincioși întărindu-i în credință, le-a hirotonit episcop al aceluia loc pe un apostol din cei șaptezeci, cu numele Filolog.

De acolo a venit în Bizanț, care în acea vreme nu era în starea în care se vede în ziua de astăzi, ci cuprindea numai o părticică - cât este palatul împărătesc -, ci mai pe urmă, Constantin a strălucit-o și a adus-o în starea în care se vede acum și, după numele său, a numit-o „Cetatea lui Constantin”.

În această cetate mergând acest mare apostol, a făcut și acolo asemenea. Căci cu cuvintele sale și cu minunile învățându-i și cu Sfântul Botez luminându-i, a întors și pe bizantini la lumina cunoștinței de Dumnezeu, făcându-i fii ai luminii prin primirea credinței. Încă și o biserică minunată a ridicat în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în mijlocul cetății, așezând-o păzitoare și apărătoare a drepte credințe de acei împărați din vremurile cele mai de pe urmă. Apoi hirotonisindu-le și episcop pe Sfântul Stahie, unul din cei șaptezeci de apostoli, de acolo s-a dus în Iraclia Traciei, care este departe de Constantinopol, spre apus, cale de două zile.

Deci întru această cetate asemenea învățând și propovăduind cuvântul lui Dumnezeu și pe mulți întorcându-i la cunoștința Darului, le-a hirotonit episcop în locul acela pe Apelin. De acolo a ieșit în cetățile și satele de pîmprejur, asemenea, învățând, botezând și întorcând pe popoare la credința în Hristos, adevăratul Dumnezeu și biserici zidind în numele Lui, a făcut din sufletele lor biserici însuflețite ale Sfântului Duh. Așa a făcut prin toată Tracia, prin Macedonia și prin toată Tesalia, prin cea dintâi și prin cea de-a doua și de la Tesalonic până la Licostom și până la Farsala.

După ce a trecut Tesalia și Elada, s-a dus în vestitul ostrov al Peloponezului, care acum se numește Moreia. Și în acest loc este cetatea care în ziua de astăzi se numește Paleapatra. În această cetate a intrat Sfântul Apostol Andrei și, ducându-se pedestru, a găzduit în casa unui om, care se numea Sosie, și care zăcea în pat, fiind bolnav de o grea boală. Acesta a aflat doctor pe sfântul, căci, cum a intrat în casa lui și a pus sfânta lui mână pe dânsul, îndată s-a sculat Sosie sănătos, neavând nici urmă de boală.

Dar nu numai acesta, ci și un rob al femeii Maximila, soția antipatului Patrelor, se afla în zilele acelea aruncat într-un gunoi al cetății, cu totul topit de boală, și nu mai avea acum nici o nădejde de viață. Sfântul Andrei, fiind ucenic al lui Hristos, la Care nici rob, nici slobod nu se socotește prost, ci pe toți întocmai îi are, n-a trecut cu vederea pe robul acela, ca să se bântuie cu totul de cumplita boală, ci numai cu cuvântul zicând: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care eu Îl propovăduiesc, scoală-te!”. Și îndată, o, minunile Tale, Hristoase Împărate! s-a sculat cu totul sănătos. Robul acela, mergând la stăpâna sa, i-a povestit ei toate cele ce i s-au întâmplat.

N-au trecut multe zile la mijloc și femeia aceea, Maximila, stăpâna robului celui tămăduit, a căzut

într-o boală grea, în așa fel încât nici meșteșugurile doctorilor nu puteau să-i folosească, nici bogăția bărbatului ei nu-i ajungea să o dea pentru doctori, căci bărbatul ei era, precum am zis, domn al locului aceuia și se numea Egheat.

Într-o boală ca aceasta aflându-se, și-a adus aminte de străinul, de săracul, de defăimatul apostol și, numaidecât, l-a chemat, și după ce a venit, a căzut la picioarele lui. Și ce a făcut apostolul? El și-a pus sfânta sa mână pe femeia cea bolnavă și numaidecât s-a făcut cu totul sănătoasă. Această minune văzând-o Egheat, a luat multă avuție și a aruncat-o la picioarele apostolului, rugându-l să o ia pentru doctorie.

Dar scopul Sfântului Apostol nu era să strângă bogăția cea vremelnică, ci bogăția cea veșnică, pentru mântuirea poporului și pentru pocăința și întoarcerea antipatului Egheat. Pentru aceasta sfântul nicidecum nu a primit, ci mai vârtos a zis: „Dascălul nostru Hristos așa ne-a poruncit nouă: În dar ați luat, în dar să dați”. Acestea zicându-le sfântul și învățându-i pe dânșii cuvântul adevărului, s-a dus de la dânșii.

Umblând prin cetate, a văzut zăcând într-un cerdac pe un om slăbănog, care era de multă vreme bolnav, neputând să umble nicidecum, nici

să se miște și nu avea nici un om care să-l îngrijească. Iar sfântul și pe acesta numai cu numele lui Hristos l-a făcut sănătos. Și nu numai minunile acestea le-a făcut Sfântul Apostol Andrei acolo, ci și ochii multor orbi i-a deschis. Pe un om lepros, care zăcea afară din cetate pe gunoi, ca Iov cel de demult, și pe acela l-a tămăduit, numai cât l-a botezat în mare în numele Sfintei Treimi; și acela, după ce s-a botezat și s-a însănătoșit, s-a făcut următor al apostolului și propovăduia cu mare glas tuturor, prin puterea lui Hristos.

Astfel, apostolul cu cuvintele sale, cu minunile și cu semnele întorcând la cunoștința de Dumnezeu pe tot poporul care era în toată Ahaia, făcându-i turmă a lui Hristos și popor sfânt, se bucură și se veselea cu duhul, slăvind pe Dumnezeu. După aceasta, singură mulțimea creștinilor care crezuseră a surpat capiștile idolești, a zdrobit pe idoli și a ars cărțile cele elinești ca pe niște pricini ale rătăcirii oamenilor, dând cu aceasta o pildă de adevărire a credinței lor celei adevărate. Apoi, adunându-și averea lor, au aruncat-o la picioarele Apostolului.

Iar el a lăudat osârdia lor și socoteală cea bună a primit-o, iar averea nu a primit-o. Ci le-a poruncit, pe unele să le împartă la cei lipsiți și săraci, iar pe altele să le cheltuiască la zidirea bisericii, care în

puține zile s-a săvârșit. Și se adunau acolo creștini, unde se slujea Sfânta Liturghie și se sfințeau de episcopii și de preoții cei hirotoniți de Sfântul Apostol Andrei, ascultând și învățătura cea de miere izvorătoare a sfântului. Fiindcă, totdeauna îi învăța din cărțile lui Moise și din ale proorocilor și dovedea cum că unul și același purtător de lege este și al Așezământului celui vechi și al celui Nou, care la sfârșitul veacului S-a pogorât din cer și S-a întrupat din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, pentru mântuirea neamului omenesc.

Dar în timp ce s-au făcut acestea, antipatul Egheat - despre care mai înainte am zis că avea femeie pe Maximila, pe care a tămăduit-o apostolul -, s-a dus la Roma, la Cezarul, ca să-și dea seama pentru slujba împărătească pe care o avea și să se sânguiască ca să-și ia iarăși stăpânirea sa. Iar fratele său, Stratoclis cu numele, care era înțelept și învățat și care abia venise atunci de curînd de la Atena, unde fusese pentru învățăturile filosofice, a rămas episcop în locul lui. Și avea un rob credincios și preaînțelept, pe care îl iubea foarte mult. Pe acesta, în acele zile, l-a apucat un drac înfricoșat și era vedere pricinuitoare de multă jale. Acestea văzându-le Stratoclis, plîngea, se supăra, se amăra și căuta doctor spre tămăduirea acestei

boli. Însă, să vedeți iconomia lui Dumnezeu, cum aduce pe om la cunoștința adevărului.

Auzind Maximila, femeia antipatului, pricina aceasta, l-a vestit așa: „Pentru ce tu fratele bărbatului meu și cumnate, având în mâinile tale doctor fără de plată te întristezi și te necăjești? Aici este un om străin și sărac cu numele de Andrei, pe acela dacă îl vei chema, fără plată într-un ceas poate și pe robul tău cel credincios să-l tămăduiască și pe tine de supărarea aceasta să te mângâie și să te veselească. Căci și eu, precum ai auzit, cât de cumplită boală aveam încât și de viață mă deznădăjduisem și numai cu un cuvânt al lui sunt acum sănătoasă”.

Acestea auzind Stratoclis, îndată a chemat pe sfântul. Și numai cum a intrat apostolul lui Hristos, îndată a ieșit dracul și s-a dus din locul acela. Și s-a făcut sănătos și înțeleptul rob, cel mai înainte legat cu lanțuri de fier. Această minune dacă a văzut-o Stratoclis și Maximila îndată au anatematizat înșelăciunea elinească și s-au făcut creștini, botezându-i apostolul. De atunci erau nedespărțiți de sfântul și în toate zilele învățau de la dânsul cunoștința cea mai desăvârșită a tainei sfintei credințe creștinești.

Acestea astfel făcându-se, s-a întors și Egheat, antipatul, de la Roma. Și după câteva zile a vrut să-și cunoască femeia sa. Iar ea, fiind botezată și nevrând să se împărtășească cu bărbatul ei cel necredincios și nebotezat, întâi s-a prefăcut că este bolnavă. Iar după câteva zile, pentru că a văzut că nu se poate ascunde până la sfârșit, s-a arătat. Căci famenii au arătat bărbatului ei și au zis: „Ea, de când tu te-ai dus la Roma, nici bucatele de mai înainte nu le mai mănâncă, nici marilor zei nu se închină, ci cu totul s-a pironit cu socoteală și cu scopul ei, de un oarecare om bătrân și străin care este aici”.

Acestea dacă le-a auzit Egheat, cu totul s-a îndrăcit de mânie, și cu totul și-a ieșit din minți. Ocăra și înfricoșa și numai un scop avea: cum să omoare pe Apostolul Andrei. Deci, câtăva vreme l-a pus în temniță, până când va socoti cu ce moarte îl va omori. Iar la miezul nopții, Stratoclis, luând pe cumnata sa Maximila și pe alții, care erau mai sânguitori în credință dintre cei ce crezuseră, s-au dus în temnița care era pecetluită cu pecetea lui Egheat și pe care ostașii cu grijă o străjuiau.

Deci acolo ducându-se, încetișor au bătut la ușă încât să audă sfântul. Auzindu-i sfântul, cu rugăciunea a deschis ușa temniței și au intrat înăuntru. Atunci Stratoclis și Maximila au căzut la

picioarele sfântului, rugându-se și cerând ca să-i întărească și să-i împuternicească în credința lui Hristos. Iar sfântul multe zicând, i-a învățat cele cuviincioase și i-a sfătuit, iar pe Stratoclis hirotonindu-l episcop al Paleopatreilor, i-a trimis pe dâșii cu pace. Ducându-se ei, Sfântul Andrei iarăși cu rugăciunea închizând ușile temniței, precum erau și mai înainte pecetluite, ședea înăuntru așteptând hotărârea păgânului Egheat.

Deci, antipatul, văzând că femeia lui Maximila, cu totul s-a lepădat de dânsul, aprinzându-se de mânie, a hotărât asupra Sfântului Apostol moarte de cruce. El socotea căci cu aceasta va supăra pe Sfântul Andrei, dar nu știa că o moarte ca aceasta era bucurie, veselie și viață veșnică a sfântului, căci vrea să se facă împreună părtaș al patimilor lui Hristos, dascălul lui.

Pentru aceasta, ducându-l ostașii ca să-l răstignească, văzând crucea a lăudat-o pe dânsa, ca pe una ce avea să se facă pricină a suirii lui la cer. Apoi pe creștinii cei ce s-au aflat acolo, învățându-i și întărindu-i, s-a suit pe cruce bucurându-se, iar ostașii lui Egheat, făcând voia domnului lor, au pironit pe cruce mâinile și picioarele apostolului, pentru care lucru preoții și diaconii din Ahaia au scris așa:

„Pătimirea Sfântului Apostol Andrei, pe care noi am văzut-o cu ochii noștri, toți preoții și diaconii bisericilor Ahaiei, scriem tuturor Bisericii, care sunt la Răsărit și la Apus, la Miazăzi și la Miazănoapte, care sunt alcătuite și zidite în numele lui Hristos, pace vouă și tuturor celor ce cred într-unul desăvârșit Dumnezeu în Treime, într-un adevăratul Părinte Cel nenăscut, într-un adevăratul Fiul Cel născut, într-un adevăratul Sfântul Duh, Care din Tatăl purcede și într-un Fiul se odihnește. Căci această credință am învățat de la Sfântul Andrei, apostolul lui Hristos, a cărui pătimire noi văzând-o, am biruit și după cât am putut o istorisim”.

Antipatul Egheat, întorcându-se de la Roma cu stăpânire înnoită și intrând în cetatea Patrelor, a început a silii pe cei ce credeau în Hristos să aducă jertfe idolilor. Acestuia, ieșindu-i înaintea Sfântului Andrei, i-a zis: „Ți se cade ție, judecător fiind al poporului, a cunoaște pe Judecătorul tău, care este în cer, și cunoscându-L pe El, să te închini Lui și, închinându-te adevăratului Dumnezeu, să te întorci de la aceia care nu sunt dumnezei”.

Iar Egheat a zis către dânsul: „Au tu ești Andrei care risipești locașurile zeilor și sfătuiești pe popor să primească credința cea vrăjitoarească, care de

curînd s-a arătat și pe care împărații Romei au poruncit să o piardă?”.

Sfântul Andrei a zis: „Împărații Romei încă nu au cunoscut această, că Fiul lui Dumnezeu venind pe pământ pentru mântuirea oamenilor într-adevăr a arătat cum că idolii aceia, nu numai că nu sunt dumnezei, ci draci necurați și vrăjmași ai neamului omenesc, care îi învață pe oameni și îi îndeamnă spre toată necurăția. Căci minîind pe Dumnezeu să se întoarcă de la dînșii și să nu-i asculte. Iar când se va mânia Dumnezeu asupra lor și se va întoarce de la oameni, atunci diavolii îi iau pe ei sub a lor stăpînire și pînă într-atît îi amăgesc pe dînșii încât îi scot goi cu totul de faptele bune, nimic altceva avînd, decît păcatele lor pe care le duc cu ei”.

Egheat a zis: „Aceste cuvinte băbești și deșarte, când le propovăduia Iisus al vostru, iudeii l-au pironit pe cruce”. Sfântul Andrei a răspuns: „O, de ai fi voit a cunoaște taina Crucii, cum Ziditorul neamului omenesc, pentru dragostea Sa către noi, a răbdat Crucea, nu fără de voie, ci de bunăvoie, pentru care eu însumi sunt martor, cum că și vremea patimilor Sale o știa mai dinainte și mai dinainte ne-a spus despre Învierea Sa, cea de a treia zi și la cina cea mai de pe urmă împreună cu noi șezînd, ne-a spus despre vânzătorul Său, ne-a

spus și despre cele ce aveau să fie asupra Sa. Și știind locul acela, în care era să fie dat iudeilor, de bunăvoie a venit”. Iar Egheat a zis: „Mă minunez de tine, căci om înțelept fiind tu, urmezi Aceluia pe care în orice chip, cu voie, ori fără voie, îl mărturisești că a fost răstignit pe cruce”.

Apostolul a răspuns: „Mare este taina Sfintei Cruci și, dacă vei voii să ascuți, eu îți voi povesti ție”. Iar el a răspuns: „Nu este aceea taină, ci pedeapsă a făcătorilor de rele”. Sfântul Andrei a răspuns: „Acea pedeapsă este taina înnoirii oamenilor, numai să voiești a mă asculta cu îndelungă răbdare”. Egheat a zis: „Iată, te ascult pe tine cu îndelungă răbdare, însă și tu, de nu vei face ceea ce eu îți poruncesc, aceeași taină a Crucii, asupra-ți vei purta”. Iar apostolul a zis: „De m-aș fi temut eu de pedeapsa Crucii nu aș fi lăudat Crucea niciodată”. Egheat a zis: „Precum din nebunia ta lauzi Crucea, așa dintru îndrăzneala ta nu te temi de moarte”.

Apostolul a răspuns: „Nu din îndrăzneală, ci din credință nu mă tem de moarte. Căci moartea dreptilor este cinstită, iar a păcătoșilor este cumplită. Deci, eu voiesc ca să ascuți taina Crucii, și cunoscând adevărul să crezi și, crezând, să-ți afli sufletul tău”. Egheat a zis: „Acel lucru se află care a pierit? Au doar a pierit sufletul meu că îmi

poruncești a-l afla pe el printr-o credință pe care nu o știi în ce fel este?”.

Sfântul Andrei a răspuns: „Aceasta este care o vei învăța de la mine, căci eu îți voi arăta ție pierderea sufletelor omenești, ca să cunoști mântuirea lor, care prin cruce s-a lucrat. Omul cel dintâi prin călcarea poruncii, adică prin lemn a adus moartea în lume și se cădea neamului omenesc ca prin pătimirea cea de pe lemn, să se izbăvească de moarte. Și precum din pământul cel curat era zidit omul cel dintâi, care a adus moartea prin lemnul încălcării de poruncă, așa se cădea a se naște Hristos din Fecioara cea curată, om desăvârșit, Care este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a zidit pe omul cel dintâi și a înnoit viața cea veșnică, pe care toți oamenii o pierduseră și prin lemnul Crucii să se întoarcă de la lemnul poftelor, spre care omul cel dintâi, întinzându-și mâinile, a greșit, așa se cădea ca Fiul lui Dumnezeu să-și întindă pe Cruce mâinile Sale cele nevinovate, pentru neînfrânarea mâinilor omenești. Pentru hrana cea dulce a lemnului celui oprit, să guste fierea amară și luând asupra Sa moartea noastră, să ne dea nemurirea Sa”.

După acestea Egheat a zis: „Aceste cuvinte povestește-le acelor care te ascultă, iar tu de nu vei asculta porunca mea și de nu vei aduce jertfă

zeilor, apoi bătându-te cu toiege, te voi răstigni pe Crucea pe care tu o lauzi”.

Sfântul Andrei a răspuns: „Eu Unuia, Adevăratului și Atotputernicului Dumnezeu, în toate zilele îi aduc, nu fum de tămâie, nici carne de boi, nici sânge de țapi, ci pe Mielul cel fără de prihană, care S-a jertfit pe altarul Crucii, cu al Cărui preacinstit Trup se împărtășește tot poporul cel credincios și bea Sângele Lui, pe când Mielul acesta rămâne întreg și viu. Deși cu adevărat se înjunghie și cu adevărat Trupul Lui de toți se mănâncă și Sângele Lui de toți se bea, însă, precum zic, totdeauna petrece întreg, fără de prihană și viu”. Egheat a zis: „Cum poate fi aceasta?”.

Sfântul Andrei a răspuns: „Dacă voiești să știi, fă-te ucenic, ca să înveți aceea pentru care întreb”. Egheat a zis: „Eu acea învățătură de la tine cu chinuri o voi cerca”. Apostolul a răspuns: „Mă mir de tine, că tu, om înțelept fiind, grăiești cele nebune. Dar oare vei putea, ispitindu-mă cu munci, să cunoști de la mine Tainele lui Dumnezeu? Ai auzit taina Crucii, ai auzit și taina Jertfei! De vei crede că Dumnezeu Cel răstignit de iudei este Dumnezeu adevărat, atunci îți voi arăta cum, omorât fiind trăiește și cum jertfit fiind și mâncat, petrece întreg întru Împărăția Sa”. Egheat a zis: „Dacă este omorât, și de oameni este mâncat,

precum zici, apoi cum poate fi viu și întreg?”. Apostolul a răspuns: „Dacă vei crede cu toată inima ta, vei putea cunoaște această Taină; iar de nu vei crede, nu vei cunoaște niciodată această taină”.

Atunci Egheat, mâniindu-se, a poruncit să arunce pe apostol în temniță. Și aruncat fiind sfântul în temniță, s-a adunat la dânsul mult popor din toată latura aceea și voia să-l ucidă pe Egheat, iar pe Sfântul Andrei să-l scoată din temniță. Iar Sfântul Apostol i-a oprit pe dânsii, învățându-i și grăind: „Nu prefaceți pacea Domnului nostru Iisus Hristos întru tulburare diavolească, că Domnul nostru Iisus Hristos, dându-se pe Sine spre moarte, a arătat toată răbdarea și împotriva n-a grăit, nici n-a strigat, nici nu s-a auzit glasul Lui în ulițe. Deci și voi, tăceți și fiți în pace.

Și nu numai să nu faceți împiedicarea muceniei mele, ci și voi singuri să vă gătiți ca niște buni nevoitori și ostași ai lui Hristos, a nu vă teme de îngrozirile tiranului, ci a purta cu răbdare pe trupurile voastre rănilor ce vi se vor aduce asupra voastră de chinuitori. Că de este nevoie a se teme cineva de frică, apoi se cuvine a se teme de frica aceea care nu are sfârșit. Pentru că frica și îngrozirile de la oameni sunt asemenea fumului, că arătându-se îndată se sting. Și de dureri dacă voim

a ne teme, apoi se cuvine a ne teme de acelea ce nu au sfârșit niciodată.

Căci durerile acestea vremelnice, deși sunt mici, cu înlesnire se rabdă, iar dacă sunt mari, apoi degrabă ieșind sufletul din trup, singure se sfârșesc. Durerile acelea sunt cumplite, care sunt acolo veșnice, unde este plângerea cea neîncetată, strigare, tânguire și munci fără de sfârșit, spre care Egheat nu se teme a merge. Deci fiți gata spre aceasta mai vârtos, ca prin supărările acestea vremelnice să treceți spre bucuria cea veșnică, unde vă veți veseli totdeauna cu Hristos și veți împărăți cu El”.

Astfel Sfântul Andrei, toată noaptea a petrecut-o învățând pe popor. Iar a doua zi antipatul Egheat a șezut la judecată și a adus înaintea sa pe Sfântul Andrei și a zis către dânsul: „Oare socotit-ai să-ți lași nebunia ta și să nu mai propovăduiești pe Hristos, ca să poți a te veseli cu noi în această viață? Căci mare nebunie este de a se duce cineva de bunăvoie spre chinuri și spre foc”. Sfântul Andrei a răspuns: „A mă veseli împreună cu tine, voi putea numai când tu vei crede în Hristos și te vei lepăda de idoli; căci pe mine Hristos m-a trimis în partea aceasta în care mult popor am câștigat Lui”.

Egheat a zis: „Deci pentru aceasta te silesc spre jertfe, ca cei amăgiți de tine să lase deșertăciunea învățaturii tale și să aducă jertfele cele plăcute zeilor. Căci nu este cetate în Ahaia în care să nu fi pustiit lăcașurile zeilor. Deci acum se cuvine ca iarăși prin tine să se înoiască cinstea lor, ca cei miniați prin tine, tot prin tine să fie îmblânziți și tu să petreci întru dragostea noastră cea prietenească. Iar dacă nu, apoi multe feluri de chinuri vei lua, pentru necinstea care prin tine s-a făcut lor, și vei fi spânzurat pe Crucea pe care tu o lauzi”.

La acestea Sfântul Andrei a răspuns: „Ascultă, fiule al pierzării, paiule gătit pentru focul cel veșnic, ascultă-mă pe mine sluga Domnului și apostolul lui Iisus Hristos, că până acum am vorbit cu tine cu blândețe vrând a te învăța sfânta credință, că doar după cum ai înțelegere, să cunoști adevărul lepădându-te de idoli, să te închini Dumnezeului Celui ce locuiește în ceruri. Dar de vreme ce tu petreci în întuneric și socotești că eu mă tem de chinurile tale, apoi gătește asupra mea chinuri de acelea ce știi tu că sunt mai grele, căci cu atât voi fi mai bine primit Împăratului meu cu cât mai grele chinuri voi răbda pentru El”.

Atunci a poruncit Egheat, ca, întinzându-l pe pământ, să-l bată. Și după ce s-au schimbat de

șapte ori câte trei cei ce-l băteau, l-au ridicat pe Sfântul Andrei și l-au dus la judecător, care a zis către dânsul: „Andreie, ascultă-mă pe mine, nu-ți vărsa sângele în deșert, că de nu mă vei asculta, apoi pe cruce te voi răstigni”. Sfântul Andrei a răspuns: „Eu sunt rob Crucii lui Hristos, și mai mult doresc moartea Crucii, decât să mă izbăvesc de chinuri, de care nicidecum nu mă tem; iar tu vei putea scăpa de chinurile cele veșnice care te așteaptă, dacă ispitind răbdarea mea, vei crede în Hristos, căci eu mai mult pentru pierzarea ta mă mâhnesc, decât tu pentru pătimirea mea. De vreme ce pătimirile mele vor fi numai într-o zi, sau cel mult două și vor sfârși, iar patimile tale nici după o mie de ani nu vor avea sfârșit. De aceea nu-ți mai înmulți patimile, nici îți mai aprinde focul cel veșnic”.

Deci, mâniindu-se Egheat, a poruncit să-l răstignească pe Sfântul Andrei pe cruce, legându-i mâinile și picioarele, că nu voia să-l piroască cu piroane, ca să nu moară degrabă, ci să-l spânzure așa legat ca mai mult chin să pătimească și să sufere.

Deci, slugile ighemonului, ducând pe sfântul la răstignire, alerga poporul, strigând: „Ce a greșit omul acesta drept și prietenul lui Dumnezeu? Pentru ce îl duc la răstignire?”. Iar Sfântul Andrei

ruga poporul, ca să nu facă împiedicare pătimirii lui. Căci mergea cu veselie și neîncetat învăța pe popor. Iar după ce a venit la locul lui, în care era să-l răstignească, văzând de departe crucea gătită pentru dânsul, a strigat cu glas mare:

„Bucură-te, Cruce sfințită cu trupul lui Hristos și cu mădularele Lui ca niște mărgăritare împodobite, căci mai înainte de a se răstigni Domnul pe tine, erai înfricoșată oamenilor, iar acum ești iubită și cu dorire primită. Căci cunosc credincioșii câtă bucurie ai în tine și ce fel de răsplătire li se pregătește pentru tine. Eu cu îndrăzneală și cu bucurie vin către tine; deci tu cu veselie primește-mă pe mine, că sunt ucenic al Aceluia Care a fost spânzurat pe tine. Primește-mă, că totdeauna te-am dorit și am poftit a te îmbrățișa. O, preabună Cruce, care ți-ai câștigat frumusețea și bunacuviința din mădularele Domnului meu. Ceea ce ești de mult dorită și cu osârdie iubită, pe care neîncetat te-am căutat și abia acum te-am aflat gătită după dorirea inimii mele. Deci ia-mă pe mine dintre popor, și mă dă Învățătorului meu, ca prin tine să mă primească Cel ce prin tine m-a răscumpărat pe mine”.

Acestea zicând și-a dezbrăcat de pe sine hainele și le-a dat chinuitorilor, iar ei l-au înălțat pe Cruce, legându-i mâinile și picioarele cu frânghii, l-au

răstignit și l-au spânzurat. Și stătea împrejurul lui mulțime de popor, ca la douăzeci de mii, întru care era și Stratoclis, fratele lui Egheat, care striga împreună cu poporul: „Cu nedreptate pătimește acest bărbat sfânt”. Iar Sfântul Andrei întărea pe cei ce credeau în Hristos, îi îmbărbăta spre răbdarea muncilor vremelnice, învățându-i că nu este vrednică nici o muncă a vremii de acum, pe lângă răsplătirea bunătăților celor ce vor să fie.

Apoi a alergat tot poporul la curtea lui Egheat strigând și zicând: „Nu se cuvine a pătimi acestea, acest om sfânt, cinstit și învățător bun, cu bun și blând obicei și înțelept, ci se cade a fi coborât de pe cruce, căci iată este a doua zi de când este spânzurat pe cruce și nu încetează învățând dreptatea”.

Atunci Egheat, temându-se de popor, a alergat împreună cu dânșii ca să coboare pe Sfântul Andrei de pe cruce. Iar Sfântul Andrei, văzând pe Egheat, a zis către dânsul:

„Egheat, pentru ce ai venit? Dacă voiești să crezi în Hristos, apoi, precum ți-am făgăduit, ți se va deschide ușa darului. Iar dacă numai pentru aceasta ai venit, ca să mă dezlegi de pe cruce, apoi să știi că eu, până voi fi viu, nu voiesc să fiu coborât de pe cruce, căci acum văd pe Împăratul

meu, acum mă închin lui, acum stau înaintea lui și mă bucur; iar pentru tine mă mâhnesc și-mi pare rău, că te așteaptă pierzarea cea veșnică, care este gătită și te așteaptă pe tine. Deci, îngrijește pentru tine, până când este în puterea ta, că nu în vremea aceea să începi, când nu-ți va fi ție cu puțință”.

Și vrând slugile să-l dezlege, nu puteau a se atinge de dânsul, apoi și cealaltă mulțime a oamenilor care veniseră acolo, se sârguiau unii după alții ca să-l dezlege, cu toate acestea n-au putut, căci păreau mâinile lor ca moarte. După acestea, Sfântul Andrei a strigat cu glas mare: „Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa să fiu dezlegat de pe crucea pe care sunt spânzurat pentru numele Tău, ci primește-mă. Învățătorul meu, care Te-am iubit, care Te-am cunoscut și care Te-am mărturisit în toată viața mea, și acum încă Te mărturisesc, care doresc a Te vedea și prin care sunt ceea ce sunt; primește Doamne Iisuse Hristoase în pace sufletul meu, căci acum este vremea a veni și a Te vedea pe Tine cel dorit. Primește-mă bunule Învățător, și nu porunci a fi pogorât de pe cruce, mai înainte până nu vei lua sufletul meu”.

Zicând el acestea, iată o lumină mare din cer l-a strălucit ca un fulger, pe care toți o vedeau și de jur împrejur l-a strălucit pe el, încât nu era cu puțință ochiului omenesc, celui de tină, a privi spre dânsa.

Și a petrecut acea lumină cerească strălucindu-l ca la o jumătate de ceas; și când lumina a dispărut, atunci și Sfântul Apostol și-a dat sufletul său cel sfânt și împreună cu dânsa s-a dus ca să stea înaintea Domnului.

Și așa s-a sfârșit sfântul bătrân, fiind plin de zile, că a trăit ca la optzeci de ani. Că așa se cădea, ca adevăratul ucenic a lui Hristos, apostol fiind, cu sfârșit mucenicesc să-și săvârșească drumul propovăduirii. Iar urâtul de Dumnezeu Egheat, de îndrăcire fiind cuprins, de demonii cei slujiți și cinstiți de dânsul, vrednice răsplătiri a luat, că s-a suit într-un deal înalt și de acolo cazând jos păgânul, s-a zdrobit și - după cum a zis dumnezeiescul David -, s-au risipit oasele lui lângă iad.

Iar Stratoclis și Maximila, care era de bun neam și fată a unui senator, care crezuse în Hristos, pogorând cinstitul și sfântul trup al apostolului de pe cruce și cu miruri ungându-l, l-au pus în loc însemnat. Deci, Stratoclis împărțind la săraci toată avuția fratelui său Egheat și zidind episcopie din avuția sa, pe locul în care au pus trupul sfântului, acolo și-a petrecut cealaltă parte din viața sa, bine păscând turma încredințată lui. Asemenea și Maximila, împărțind cea mai mare parte din bogăția sa săracilor, și-a oprit o parte cu care a

zidit două mănăstiri: una de călugări și alta de călugărițe.

Și astfel cu plăcere de Dumnezeu viețuind ea, s-a dus la veșnicele locașuri, în locul lucrurilor celor pământești și stricăcioase dobândind frumusețile cele cerești și nestricăcioase.

Iar moaștele Sfântului Apostol Andrei au rămas în episcopia din Paleapatra mulți ani, făcând neîncetat minuni și tămăduind toată boala și toată neputința, până în zilele marelui Constantin, întâiul creștin între împărați, care a avut trei fii: Constantie, Constantin și Constă. Doi din fii săi au luat fiecare câte o parte din împărăția sa. Consta a luat Roma, Constantin Portugalia, iar Constantie, al treilea fiu, a luat Constantinopolul, adică scaunul tatălui său.

Deci, acest Constantie, a primit în inima să o dorire bună și de suflet folositoare. A dorit să aducă în Constantinopol moaștele Sfinților Apostoli, ale lui Andrei, Luca și Timotei și să le așeze în biserica Sfinților Apostoli, pe care o zidise tatăl său, marele Constantin. În acea vreme Sfântul Artemie, care a mărturisit credința mai pe urmă, în vremea lui Iulian Paravatul, era domn și augustalie în Alexandria, și pe dânsul l-a socotit vrednic de o slujbă ca aceasta. Deci l-a chemat la

sine și i-a poruncit ca unui vrednic, să-i slujească în această lăudată slujbă.

Apoi s-a dus Sfântul Artemie și a luat de la Efes moaștele Sfântului Apostol Timotei, pe ale Sfântului Apostol Luca, de la Tivele Beoției, iar de la Paleapatra a luat cinstitele și sfintele moaște ale Sfântului Apostol Andrei.

Și așa le-a adus cu mare cinste la împăratul Constantie în Constantinopol. Iar împăratul primindu-le și cu multă evlavie închinându-se lor, apoi cu dragoste sărutându-le, le-a așezat în prea vestită și luminată biserică a Sfinților Apostoli, în partea cea de-a dreapta Sfântului Altar și acolo au fost închinare și cinstite de cei binecredincioși, cât timp au avut creștinii împărăție. Iar când a fost prădat Constantinopolul, s-au împărțit sfintele moaște în mâinile binecredincioșilor creștini.

Aceasta este viața și petrecerea Sfântului Apostol Andrei, acestea sunt povestirile cele după puterile noastre, despre ucenicul lui Hristos, cel întâi chemat. Așa a petrecut sfântul, așa s-a nevoit, așa a schimbat vânarea de pești pe vânarea de oameni, așa a dobândit împărăția cerului și acum se odihnește și se veselește întru împărăția cea rânduită de Învățătorul său, după cum singur I s-a

făgăduit zicând: și Eu vă făgăduiesc vouă, precum mi-a făgăduit Mie Tatăl Meu, împărăție.

Acum șade la masa cea gătită lui, după făgăduința cea nemincinoasă, ca să mâncați și să beți la masa Mea, întru Împărăția Mea. Și se roagă neîncetat pentru noi, cei luminați prin propovăduirea lui, ca de păcate pocăindu-ne și curățindu-ne să ne învrednicim și noi aceleiași Împărății, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine toată slava și închinăciunea, împreună și Părintelui Său, Celui fără de început, și Preasfântului, Bunului și de viață făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

